

Nr 136.

Ankom till riksdagens kansli den 7 maj 1937 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om rätt för vissa förtidsavgångna officerare och underofficerare i arméns och kustartilleriets reserver att vid uppnådda 55 levnadsår utbekomma pensions kapitaliserade värde.

(1:a avd.)

I en inom första kammaren av herr N. Holmström väckt motion, nr 113, har hemställts, att riksdagen måtte medgiva rätt för de förtidsavgångna officerare och underofficerare i arméns och kustartilleriets reserver, beträffande vilka 1927 års reservbefälsförordning icke är gällande, att i likhet med motsvarande kategori förtidsavgångna i flottans reserv för sig eller efterlevande rättsinnehavare utbekomma pensionens kapitaliserade värde vid uppnådda 55 levnadsår.

I fråga om de skäl, motionären anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

Över förevarande motion har utskottet med stöd av § 46 riksdagsordningen infortrat vid detta utlåtande såsom bilaga fogat yttrande från försvarsväsendets lönenämnd.

Under hänvisning till vad försvarsväsendets lönenämnd i ärendet anfört, anser utskottet, att motionärens framställning icke bör till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Utskottet.

Utskottet hemställer alltså,

att motionen I: 113 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 7 maj 1937.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar Olof Olsson, Johansson i Fredrikslund, Nilsson i Malmö, Asplund, Borell, Bergström, Johanson i Faleberg, Gustafsson i Benestad, Holmström, Jonsson, Larsson i Varberg och von Heland; samt

från andra kammaren: herrar Anderson i Råstock, Magnusson i Skövde, Törnkvist, Eriksson i Stockholm, Jeppsson, Svensson, Ward, Norling, Olsson i Staxäng, Erlander och Hansson i Rubbestad.

Till Riksdagens statsutskott.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 19 februari 1937 har försvarsväsendets lönenämnd anbefallts att till riksdagens statsutskott avgiva yttrande över en i riksdagens första kammare väckt motion, nr 113, om rätt för vissa förtidsavgångna officerare och underofficerare i arméns och kustartilleriets reserver att vid uppnådda 55 levnadsår utbekomma pensions kapitaliserade värde.

I anledning härav får lönenämnden anföra följande.

I propositionen nr 50 angående försvarsväsendets ordnande till 1925 års riksdag föreslogs införande av rätt för vissa beställningshavare i reserv eller deras efterlevande att i stället för reservpension utbekomma ett mot dennas efter 5 procent kapitaliserade värde svarande belopp. Sådan rätt skulle emellertid tillkomma endast i reserven utnämnd personal utom vid flottan, där rätten till nämnda förmån föreslogs skola medgivas även för förtidsavgången personal. Detta undantag motiverades av vikten att säkerställa flottans behov av kvalificerade officerare i reserven.

Nämnda förslag bifölls av riksdagen enligt dess skrivelse nr 310 år 1925.

Genom brev den 12 juni 1925 godkände Kungl. Maj:t riksdagens beslut i förevarande avseende men förklarade, att bestämmelser angående beslutets ikraftträdande i, bland annat, förevarande avseende framdeles skulle meddelas.

Sådana bestämmelser meddelades emellertid icke förr än frågan om reservpersonalens avlönings- och pensionsförhållanden ånyo av Kungl. Maj:t underställts riksdagens prövning i propositionen nr 227 till 1927 års riksdag. Därvid framhölls bland annat, att de i propositionen avsedda nya förmånerna ej borde tillkomma andra i reserven anställda beställningshavare än sådana, som åtminstone i någon mån drabbades av den samtidigt föreslagna utsträckt tjänstgöringsskyldigheten. Dessa förmåner vore nämligen avsedda, förutom att främja rekrytering av reserverna, jämväl att stimulera till kvarstående därstädes. De, som redan uppnått den ålder, då tjänstgöringsskyldigheten i fred vore avsedd att upphöra, syntes under alla förhållanden komma att finna med sin fördel förenligt att kvarstå i reserven den tid, som erfordrades för pensionens utbekommande.

På grund av två i anledning av nämnda proposition nr 227 inom riksdagen väckta motioner, däri föreslogs, att förtidsavgången personal i arméns reserver skulle likställas med flottans motsvarande personal beträffande rätten att utbekomma pensionens kapitaliserade värde, uttalade riksdagen enligt skrивelsen nr 236, såsom i den nu remitterade motionen omnämnts, att riksdagen icke ansett sig kunna tillstyrka berörda förslag, men förutsatte, att Kungl. Maj:t hade sin uppmärksamhet riktad på det i motionerna framförda spörsmålet.

Nya reservbefälsförfordningar utfärdades den 23 september 1927, enligt vilka rätten att utfå kapitaliserade värdet av reservpension infördes för i reserven utnämnd personal vid samtliga försvarsgrenar samt dessutom för förtidsavgången personal vid flottan.

Sedan riksdagen i anledning av en inom andra kammaren väckt motion i skrivelse nr 516 år 1936 anhållit, att Kungl. Maj:t måtte taga under omprövning frågan om rätt för förtidsavgången personal tillhörande arméns, kustartilleriets och flygvapnets reserver att för sig och efterlevande rättsinne-

havare utbekomma pensionens kapitaliserade värde, har Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition föreslagit medgivande av sådan rätt beträffande de till nämnda reserver hörande förtidsavgångna beställningshavare, vilka äro underkastade 1927 års reservbefälsförordningar.

I föreliggande motion föreslås nu utsträckning av nämnda förmån även till förtidsavgångnen personal vid armén och kustartilleriet, som icke är underkastad 1927 års reservbefälsförordningar. Såsom grund för denna framställning har åberopats, att sådan rätt skulle gälla för motsvarande kategori förtidsavgångna vid flottan, vilka icke äro underkastade 1927 års reservbefälsförordning. Av den här ovan lämnade redogörelsen torde framgå, att så icke är fallet. 1925 års riksdags principiella medgivande i förevarande avseende för flottans reservpersonal har nämligen icke vunnit tillämpning å annan personal vid flottan än den, som är underkastad bestämmelserna i 1927 års förordning.

I motionen uppgives, att det endast skulle vara ett relativt fåtal officerare och underofficerare i reserven, vilka skulle beröras av framställningen. Motionären synes emellertid hava förbisett, att om ifrågavarande förmån tillerkändes nämnda personal, man svårligen kan undgå att medgiva samma förmån även för den i reserven utnämnda personal, å vilken 1927 års reservbefälsförordningar icke äro tillämpliga, vilken personal torde uppgå till ett mångdubbelt större antal än de förtidsavgångna.

Av vad sålunda anförts torde framgå, att de skäl, som av Kungl. Maj:t och riksdagen åberopats såsom motiv för införande av rätt för viss personal att utfå reservpensions kapitaliserade värde, icke äga tillämplighet å de i motionen avsedda beställningshavarna. Dessa, vilka uppgivas tillhöra årsklasserna 1882—1887, hava nämligen redan fullgjort all den tjänstgöringskyldighet, som erfordras för erhållande av pension, och uppnå redan innevarande år eller under de närmaste åren den ålder, då reservpensionen skall börja utgå. De torde alltså, såsom i ovannämnda proposition till 1927 års riksdag uttalades, »under alla förhållanden komma att finna med sin fördel förenligt att kvarstå i reserven den tid, som erfordras för pensionens utbekommande». Med avseende härå finner lönenämnden sig icke kunna tillstyrka införande av rätt för ifrågavarande personal att i stället för pension uppbära ett mot dennas kapitaliserade värde svarande belopp.

Däremot torde vissa skäl tala för, att rätten att utbekomma kapitaliserade värdet av reservpension utsträcker till efterlevande rättsinnehavare efter förtidsavgångna befattningshavare, därest de avlida, innan de börjat uppbära pension. Om så anses böra ske, förutsätter detta emellertid, att samma rätt medges även för efterlevande rättsinnehavare till i reserven utnämnda befattningshavare. En sådan utsträckning av rätten att uppbära reservpensions kapitaliserade värde bör givetvis gälla för reservpersonal vid samtliga försvarsgrenar.

I behandlingen av detta ärende hava deltagit undertecknad, ordförande, samt ledamöterna Jansson, Giron, Almroos, Curtman, Tottie och Magnusson.

Stockholm den 11 mars 1937.

G. Afzelius.

/ Georg Z. Topelius.